

EVIDENSBASERAD PRAKTIK INOM SOCIALTJÄNSTEN

Länens planer för framtida organisation, styrning och finansiering av de regionala stödstrukturerna för kunskapsutveckling

Förord

I överenskommelsen för 2013 mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet i socialtjänsten fastslås att en central målsättning för utvecklingsarbetet är att de regionala stödstrukturerna finns kvar och fungerar även på lång sikt. För att få ta del av 2014 års medel skulle länen, enligt överenskommelsen, under 2013 utforma en plan för organisation, styrning och finansiering av stödstrukturerna som garanterar en långsiktighet.

Samtliga län hade i november 2013 skickat in sina länsplaner till SKL. I sammanställningen av lärens planer för organisation, styrning och finansiering av stödstrukturerna på längre sikt finns det många exempel på att lärens centrala politiker och chefstjänstemän, på både regional och lokal nivå, deklarerar att man är beredda att fortsätta strukturarbetet, att fatta nödvändiga beslut och att gemensamt mellan samtliga huvudmän finansiera den regionala stödstrukturen på längre sikt. Att sådana utfästelser görs är främst att betrakta som ett resultat av det fleråriga arbete som har bedrivits, och som har resulterat i en övervägande positiv uppfattning om de regionala stödstrukturernas roll för utvecklingen av en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten och närliggande hälso- och sjukvård.

Denna rapport är en sammanställning av huvuddragen i lärens rapporter.

Eventuella frågor kan ställas till Per Albinsson per.albinsson@skl.se.

Åsa Furén-Thulin

Sektionschef
Sektionen för vård och socialtjänst
SKL

Per Albinsson

Nationell samordnare
Regionala stödstrukturer
för kunskapsutveckling, SKL

Innehåll

Regionala stödstrukturer för kunskapsutveckling	5
Organisation och förankring	6
”Vårdorganisationer”	6
Planerna har god förankring	6
Slutsats:	7
Slutsats:	8
Rapportens disposition	8
Beslut under 2014 och 2015 för att säkra långsiktighet	9
Slutsatser:	9
Arena för politisk samverkan	14
Slutsatser:	14
Ökade möjligheter till dialog med den nationella nivån	19
Slutsatser:	19
Intensifierad samverkan med universitet och högskolor	22
Slutsatser:	22
En ökad betoning på brukarmedverkan	26
Slutsatser:	26
Stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet i socialtjänsten 2013	29
Långsiktigheten för de regionala stödstrukturerna	29

Regionala stödstrukturer för kunskapsutveckling

Sedan 2010 har ett arbete pågått för att utveckla regionala stödstrukturer för kunskapsutveckling inom socialtjänsten och angränsande hälso- och sjukvård. Stödstrukturerna är utformade utifrån förutsättningarna i respektive län. De utgörs av flera olika strategiska funktioner, exempelvis gemensamma politiska beredningar och styrgrupper. Dessa arbetar på länsnivå för att ta fram och formalisera länsgemensamma rutiner för samverkan, prioriteringar och beslut om socialtjänst och närliggande hälso- och sjukvård.

Målen med de regionala stödstrukturerna är att de ska:

- kunna försörja kommunerna och landstingens verksamheter med ett praktiskt verksamhetsstöd,
- medverka till att skapa förutsättningar för en evidensbaserad praktik i hela socialtjänsten och närliggande hälso- och sjukvård,
- vara en arena för lokala och regionala politiska prioriteringar och strategier inom välfärdsområdet,
- vara en dialogpart gentemot den nationella nivån i frågor som rör kunskapsutveckling och kunskapsstyrning,
- utgöra ett utvecklingsstöd för implementering av ny kunskap, till exempel nationella riktlinjer och nya metoder.

Denna rapport beskriver länens planer för den framtida organisationen, styrningen och finansieringen av de regionala stödstrukturerna.

Organisation och förankring

”Värdorganisationer”

Det kan inledningsvis vara av värde att redovisa vilka organisationer som är ”värdorganisation” i respektive läns regionala stödstruktur.

De så kallade plattformsledarna¹ har – och kommer att ha, sin organisatoriska hemvist i olika typer av organisationer. Tolv av dem finns på ett regionförbund eller i en regionkommun (*Dalarna, Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Uppsala, Västerbotten, Västmanland och Örebro*).

I fem län finns plattformsledarna på kommun- eller kommunalförbund (*Norrboten, Skåne, Stockholm, Västernorrland och Västra Götaland*). Tre plattformsledare har landstinget som arbetsgivare (*Blekinge, Stockholm och Sörmland*), en finns på ett universitet (*Värmland*) och en finns på en FoU-miljö som finansieras av sju kommuner (*Östergötland*).

Totalt sett är plattformsledarna i åtta län placerade på en FoU-miljö (*Blekinge, Gävleborg, Jönköping, Norrbotten, Uppsala, Värmland, Västerbotten och Östergötland*).

Planerna har god förankring

I överenskommelsen för 2013 mellan regeringen och SKL om stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet i socialtjänsten och angränsande hälso- och sjukvård fastslås att en central målsättning för utvecklingsarbetet är att de regionala stödstrukturerna finns kvar och fungerar även på lång sikt. I överenskommelsen står följande:

¹”Plattformsledare” är en beteckning på de personer i länen som har ett särskilt uppdrag att medverka i byggandet av respektive läns regional stödstruktur för kunskapsutveckling i socialtjänsten och angränsande hälso- och sjukvård. Plattformsledarna träffas kontinuerligt i ett nationellt nätverk som leds av den nationella samordnaren på SKL.

”Parterna är ense om att utvecklingen av de regionala stödstrukturerna behöver fortsätta. Den statliga finansieringen till stöd för denna utveckling ska därför fortsätta under 2013. En förutsättning är att huvudmännen från och med 2014 successivt övertar finansieringsansvaret enligt följande:

- 25 procent av kostnaderna för 2014.
- 50 procent av kostnaderna för 2015.
- 100 procent av kostnaderna från och med 2016.

Under 2013 ska arbetet i de regionala stödstrukturerna därför särskilt fokusera på att utforma en plan för organisation, styrning och finansiering av stödstrukturerna som garanterar långsiktighet. Länen ska redovisa en sådan plan inför utbetalning av medel för utvecklingsarbetet under 2014.”

I en promemoria från SKL som skickades ut i april 2013 meddelades att planerna skulle vara SKL tillhanda senast den 15 november 2013. Ett av kraven var att planerna skulle skrivas under av behöriga företrädare för huvudmännen.

En genomgång av planerna visar att två tredjedelar av dem har undertecknats av region- eller förbundsdirektören. I drygt hälften av planerna finns underskrifter från både kommun- och landstingssidan. I tio län har planerna skrivits under av landstingsdirektören eller hälso- och sjukvårdsdirektören. I två län har även förtroendevalda styrelseordföranden skrivit under (*Jönköpings* och *Stockholms län*). I två län finns underskrifter från kommunala förvaltningschefer (*Halland* och *Blekinge*). I *Dalarna* har en enhetschef på Region Dalarna skrivit under. I *Kalmar* har planens skrivits under av enhetschefer från både regionförbund och landsting. Slutligen har *Värmlands* plan skrivits under av FoU-föreståndaren.

Slutsats:

- Samtliga planer är undertecknade av behörig(a) företrädare för respektive län.

En central aspekt rörande förankringen av respektive länsplan är vem eller vilka som har fattat beslut om planen. I drygt två tredjedelar av länen har planen helt eller delvis (*Skåne*) förankrats genom beslut på politisk nivå. Beslut har till exempel i åtta län fattats i region- eller kommunförbundsstyrelser (*Dalarna*, *Gotland*, *Kronoberg*, *Norrbottnen*, *Skåne*, *Sörmland*, *Uppsala* och *Västmanland*). I sex län har planen godkänts i länsamverkansgrupperingar på regional nivå med förtroendevalda från både kommuner och landsting (*Jämtland*, *Kalmar*, *Stockholm*, *Västerbotten*, *Västra Götaland* och *Östergötland*). I

Jönköpings län har beslut fattats i den Primärkommunala nämnden samt av styrelser eller nämnder i länets samtliga kommuner. I *Örebro län* har beslut fattats i socialchefs nätverket. I *Blekinge, Gävleborg, Halland, Skåne* och *Värmland* har beslut fattats i läns gemensamma samverkansgrupper bestående av högre chefer. I *Västernorrland* har planen godkänts av direktören på kommunförbundet.

Slutsats:

- Beslut om planen har i stort sett i samtliga län beslutats av läns gemensamma grupper på politisk och/eller tjänstemannanivå.

Rapportens disposition

Under våren 2013 skickade SKL ut en promemoria (Bilaga 1) rörande kravet på planer för huvudmännens långsiktiga åtaganden. Promemorian syftade till att fungera som ett stöd – en mall – för länsplanerna. Bland annat punktades ett antal aspekter upp som borde finnas med i planerna. Dispositionen av denna rapport utgår från följande centrala aspekter i länsplanerna:

- Beslut som behöver fattas av huvudmännen under 2014-2015 för att säkra långsiktigheten.
- Stödstrukturen som en arena för politisk samverkan.
- De regionala stödstrukturernas roll som dialogpartner med den nationella nivån.
- Stödstrukturernas samverkan med universitet och högskolor.
- En ökad betoning på brukarmedverkan.

Beslut under 2014 och 2015 för att säkra långsiktighet

Slutsatser:

- Samtliga län ger uttryck för att de regionala stödstrukturerna ska finnas kvar och att de egna huvudmännen kommer att ta ett långsiktigt ansvar för detta.
- I drygt hälften av länen behöver tydliga beslut fattas under 2014 och 2015 om modell för och fördelning av den framtida finansieringen.
- Nya utredningar och/eller planer, som ska ligga till grund för kommande beslut, kommer att genomföras i några län (exempelvis Gotland, Gävleborg, Sörmland, Uppsala och Västerbotten).
- I några planer föreslås bildande av nya länsenheter och/eller länsgrupper (exempelvis i planerna från Jämtland, Skåne och Västmanland).
- Nya samverkansavtal med universitet och högskolor efterlyses i några länsplaner (exempelvis Blekinge och Västmanland).

För att säkra en långsiktighet i de regionala stödstrukturerna behöver huvudmännen i flera län fatta nya beslut om organisation, styrning och finansiering på längre sikt. I detta avsnitt redovisas övervägandena, såsom de kommer till uttryck i länsplanerna, län för län:

Blekinge: Former för samordning och ledning på den politiska nivån ska diskuteras med utgångspunkt i handlingsplanen från 2011. Under 2014 ska ett nytt samverkansavtal rörande FoU-verksamheten arbetas fram att gälla från och med den 1 januari 2015. På ledningsnivå pågår överläggningar mellan Landstinget Blekinge och Blekinge Tekniska Högskola om avtal rörande forskningssamverkan. Utfallet av dessa tre

processer utgör, enligt planen, tillsammans med den nuvarande strukturen viktiga underlag för att garantera ett gemensamt långsiktigt åtagande vad avser stödstruktur för en evidensbaserad praktik även efter år 2016.

Dalarna: Under 2014 och 2015 behöver organisationen för samverkan med Högskolan Dalarna anpassas till den framtida stödstrukturen. Under 2014 behöver beslut fattas om mer detaljerad uppdragsbeskrivning, resurser och fördelningsnyckel för stabsfunktionen på Region Dalarna. Under 2015 ska beslut fattas om resurstilldelning i samband med huvudmännens verksamhetsplanering.

Gotland: Region Gotland avser att vidareutveckla nuvarande stödstruktur för kunskapsutveckling utifrån nationella direktiv och Gotlands regionala behov samt planerar för ett fullständigt regionalt ansvarstagande för stödstrukturen från 2016.

Under 2014 och 2015 kommer ledningskontoret tillsammans med plattformsledaren att arbeta fram ett förslag om en permanent organisering utifrån Region Gotlands förutsättningar. Regionstyrelsen får en lägesrapport inför sommaren 2014.

Gävleborg: I Gävleborg sker en process för att från och med 2015 bilda en regionkommun. Beslut om finansiering av den regionala stödstrukturen kommer att tas under 2014 inför bildandet av regionkommunen. Huvudmännens beslut kommer att ingå i en kompletterande handlingsplan som inlämnas till SKL under 2014.

Halland: I planen från Halland konstateras att ambitionen för framtiden är att stödstrukturen för vård och socialtjänst ska finnas kvar och fortsätta utvecklas som en del av den övergripande samverkansstrukturen mellan kommunerna och Region Halland. Strukturen kommer kontinuerligt att följas upp och anpassas efter de behov som huvudmännen uttrycker. Ambitionen är att huvudmännen även fortsatt gemensamt ska finansiera den regionala stödstrukturen.

Jämtland: I planen från Jämtland pekas på flera beslut som behöver fattas under 2014 och 2015. Främst handlar dessa om omfattningen av resurserna för regionalt stöd, om en finansieringsmodell för gemensamma utvecklingsområden och formalisering av och uppdrag för en föreslagen länsövergripande utvecklingsgrupp. Därutöver ska den av kommunerna samfinansierade kliniska lektors-/adjunktjänsten utvecklas.

Jönköping: I Jönköpings plan slås det fast att länets kommuner redan har fattat de beslut och ingått avtal för att i ett gemensamt åtagande upprätthålla och utveckla en långsiktigt hållbar regional stödstruktur. Ytterligare beslut rörande finansiering kommer inte att behöva fattas.

Kalmar: I Kalmar län har det under 2013 beslutats om en ny struktur och modell för samverkan och gemensam styrning och ledning i länet. Planen slår fast att uppbyggnaden av den regionala stödstrukturen till stor del finansieras av statsbidrag men att arbetet i länet syftar till att ”konstruktionen för ledning, styrning och samverkan ska inrymmas i respektive organisations ordinarie verksamhet fullt ut efter den 31 december 2015”.

Kronoberg: I Kronobergs plan påpekas att huvudmännens grundfinansiering framöver förväntas täcka fler kostnader än tidigare. Grundfinansieringens storlek är, enligt planen, en viktig faktor, som anger vilket ambitionsnivå länet väljer att ha när det gäller att skapa en långsiktig och stabil stödstruktur. Därför behöver beslut fattas om stödstrukturens framtida syfte och finansiering samt hur detta ska regleras.

Norrbotten: För ett gemensamt långsiktigt åtagande finns i Norrbotten redan beslut avseende mål/direktiv för den politiska samverkansgruppen, direktiv för länsstyrgruppen (tjänstemannaarenan) och beslut under 2014 om en ny och förstärkt FoU-miljö; FoUI (Forskning och Utveckling/Innovation i Norrbottens kommuner). Länet har också fattat de beslut som krävs för att stödja beslutet om FoUI. Den nya organisationen möjliggör, enligt planen, en förstärkning av det vetenskapliga stödet till kommunerna, ”vilket torde garantera långsiktighet och stabilitet i den regionala stödstrukturen”. Den politiska ”Samverkansberedningen” har också tagit beslut om att följa de prioriterade arbetsområden, som tidigare slagits fast i den gemensamma Avsiktsförklaringen från år 2010.

Skåne: Inledningsvis slår planen fast att ett gemensamt långsiktigt arbete har påbörjats i länet för att utveckla regionala stödstrukturer och nätverk till stöd för en kontinuerlig kunskapsutveckling. Nytt är att det har utarbetats ett förslag om en ny regional utvecklingsenhet för socialtjänsten. Denna enhet ska enligt förslaget samfinansieras av länets kommuner och ska starta upp sin verksamhet under 2015. Beslut om detta kommer att fattas under 2014. Går förslaget igenom innebär det en påtaglig förstärkning av möjligheterna att från regional nivå stödja kunskapsutvecklingen i de lokala verksamheterna.

Stockholm: Stockholms län kommer att fortsätta utveckla den struktur som finns i dag. Fokus kommer att ligga på behov som är gemensamma mellan olika målgrupper. De styrgrupper som finns i länet är väl etablerade och inte finansierade av några statliga medel. Från och med den 1 januari 2014 kommer länet att flytta plattformsuppdraget till ledande tjänstemän på Kommunförbundet Stockholms län och Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, vilket ger en starkare koppling till det politiska samrådsorganet ”Presidiegruppen”.

Sörmland: Arbetet i Sörmland har inneburit att samverkan har utvecklats genom att kraftsamla på ett antal områden, öka kunskapen och sprida nya arbetssätt inom verksamheterna. De som har utvecklingsledaruppdrag kommer från verksamheterna. De har klivit fram i nya roller, fått länsövergripande uppdrag och utvecklat specialistkunnande som hela länet har nytta av. Det är ett arbetssätt som länet vill fortsätta att utveckla. Målsättningen är nu att Sörmland samlar en regional stödstruktur på ett ställe i länet och säkerställer att det finns en långsiktighet avseende finansiering från länets huvudmän. För att verkställa detta krävs beslut i ett antal frågor, som bland annat berör den gemensamma nämndens framtida uppdrag, verksamhetens innehåll, organisation samt finansiering. En utredning är tillsatt och inriktningen är att allt ska vara på plats den 1 januari 2015.

Uppsala: Plattformen i den regionala stödstrukturen i Uppsala län finns på ”Enheten för välfärd och FoU-stöd” på regionförbundet. Processen för den framtida planeringen startade i FoU-stöds ledningsgrupp i maj 2013. Den framtida, långsiktiga finansieringen har enligt planen ännu inte diskuterats. Under 2014 ska behovet utredas och under 2015 ska beslut fattas i respektive kommun/landsting och regionförbund om finansieringens storlek, fördelning och form.

Värmland: I Värmland ser man i nuläget inget behov av att förändra organisationen. Den nu existerande organisationen utgör en regional stödstruktur som enligt planen förväntas fungera även i framtiden. Den framtida finansieringen av plattformen på FoU Välfärd kommer från och med den 1 januari 2016 att ske med såväl basmedel som avgiftsbelagda projekt.

Västerbotten: För att säkerställa den regionala stödstrukturens innehåll, styrning och ledning i Västerbotten från och med den 1 januari 2016 föreslår länsplanen att en arbetsgrupp med representation för huvudmännen tillsätts under 2014 med uppdrag att kartlägga behov och framtida struktur i Västerbotten. Utredningen föreslås vara genomförd så att beslut kan fattas på politisk nivå innan statsbidragen för den regionala stödstrukturen upphör den 31 december 2015.

Västernorrland: I planen från Västernorrland utpekas vissa beslut som behöver fattas. De handlar till exempel om kommunförbundets fortsatta roll, om en länsgemensam prioriteringsmodell för utvecklingsfrågor och om resurser till de kvarstående utvecklingsbehov som finns inom områden där det statliga stödet upphör.

Västmanland: I Västmanland diskuteras bland annat skapandet av ett utbildningsråd för länsgemensamma kunskaps- och utbildningsfrågor. Beslut behöver dessutom fattas rörande samverkan mellan Mälardalens högskola och de nio mindre kommunerna i länet. Dessutom behövs en

överenskommelse om framtida finansiering utifrån de behov av regional samordning och kunskapsspridning som huvudmännen i länet uttrycker.

Västra Götaland: I planen från Västra Götaland slås det fast att kommunerna i länet redan har fattat beslut om en långsiktighet genom kommunalförbundens och FoU-verksamheternas grunduppdrag. För 2014 och 2015 har VästKom (Västsvenska Kommunalförbundens samorganisation) och Västra Götalandsregionen fattat beslut om en ny gemensam avsiktsförklaring avseende utvecklingsinsatser och åtaganden kopplade till regeringens överenskommelser med SKL om stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänsten. Samtidigt påpekar planen att frågan om långsiktig finansiering står i direkt relation till kommunernas behov och efterfrågan på stöd från de delregionala strukturerna samt vilken roll VästKom ska ha ur ett länsövergripande perspektiv. Diskussionen runt långsiktiga ambitioner och finansiering kvarstår.

Örebro: I Örebro län kommer en regionkommun att bildas från och med den 1 januari 2015. För att garantera ett gemensamt långsiktigt åtagande när det gäller regionala stödstrukturer krävs beslut avseende verksamhetsorganisation och samverkansstruktur i den nya regionbildningen. Dessa beslut kommer att fattas under 2014. Finansieringen på längre sikt kommer att vara beroende av de beslut som fattas gällande verksamhetsorganisation och budget för den nya regionbildningen.

Östergötland: Förutsättningarna för ett långsiktigt åtagande för huvudmännen i Östergötland finns enligt länsplanen redan i den ordinarie organisationen som finns i länet. I den fortsatta processen kommer det att finnas behov av anpassningar och kompletterande beslut. En arbetsordning och modell för hur detta kan ske är framtagen. Stödstrukturen i länet bygger på befintliga FoU-miljöer som finansieras med medel från kommunerna och landstinget.

Arena för politisk samverkan

Slutsatser:

- En länsgemensam politisk arena med representation från kommunernas socialnämnder (eller motsvarande) och förtroendevalda från landstinget finns i femton län.
- Pågående processer med att bilda regionkommuner påverkar det framtida politiska styrnings- och ledningssystemet på länsnivå.
- I län med gemensam nämnd pågår en utveckling mot att vidga nämnden uppdrag.
- De olika politiska styrnings- och ledningsstrukturerna innebär att möjligheterna till länsgemensam politisk förankring varierar en hel del mellan länen.
- Den politiska samverkansstrukturen i länen är avhängig förekomsten av kommunförbund, regionförbund eller regionkommun.

Avsikten med de regionala stödstrukturerna är ytterst att de ska utgöra ett stöd för en utveckling mot en mer evidensbaserad praktik. Detta ska bland annat ske genom att stödstrukturen ska utgöra en arena för lokala och regionala politiska prioriteringar och strategier inom välfärdsområdet. Hur den politiska ledningsfunktionen är organiserad på länsnivå varierar mellan länen. Variationen beror till stor del på förekomsten av kommun- och/eller kommunalförbund (som finns i fem län) eller regionförbund i vilka både landstingen och kommunerna är medlemmar (som finns i tolv län). Planerna för den framtida organiseringen påverkas i flera län också av pågående regionbildningar.

Blekinge: Det finns i dag ingen länsgemensam politisk arena som hanterar frågor inom socialtjänsten och angränsande hälso- och sjukvård. Det pågår ett arbete med att forma om en nuvarande gemensam nämnd för hjälpmedelsfrågor till att även vara gemensam

nämnd för frågor som till exempel rör de mest sjuka äldre. Detta är ett led i verkställigheten av en gemensam handlingsplan som huvudmännen undertecknade i december 2011.

Dalarna: I direktionen för Region Dalarna finns 15 kommunstyrelseordföranden och tio förtroendevalda från landstinget. En särskild beredning, ”Välfärdsberedningen” konstituerades i april 2011. Beredningen består av sju förtroendevalda från direktionen och den har ansvar för att stödja och vägleda utvecklingsarbetet inom välfärdsområdet.

Gotland: Under 2014 och 2015 ska ett förslag arbetas fram rörande en permanent organisering av den regionala stödstrukturen på Gotland. En aspekt är att: ”En tydligare koppling till den politiska regionledningen behöver skapas”.

Gävleborg: För sex år sedan skapades en samverkande lednings- och styrningsstruktur i Gävleborg; ”Närvårdsorganisationen”. Den består av ”Nätverk Välfärd (politisk ledning), ”Länsledning Närvård” (tjänstemannaledning) samt på delregional nivå fyra politiska styrgrupper. Även framöver kommer styrning och ledning att ske genom denna organisation.

Halland: I Halland finns det på länsnivå endast den så kallade ”Kommunberedningen”, som består av ordförandena och vice ordförandena i de sex kommunstyrelserna, samt sex förtroendevalda från Region Hallands politiska ledning. Något politiskt forum, som mer uttalat har ett särskilt ansvar för gemensamma frågor inom välfärdsområdet, finns inte. Sedan kommunförbundet i länet lades ned (2003) har inte heller några gemensamma presidiekonferenser anordnats för socialnämnder eller motsvarande.

Jämtland: ”Sociala vård- och omsorgsgruppen” (SVOM) är ett politiskt samverkansorgan för kommunernas socialtjänst och landstingets hälso- och sjukvård. Landstinget och länets åtta kommuner representeras av ansvariga politiker och tjänstemän. SVOM är en samverkans-/kunskapsarena för gemensamma frågor och kan rekommendera kommunerna och landsting att följa de beslut som fattas.

Jönköping: I Jönköpings län har den ”Primärkommunala nämnden” på regionförbundet det politiska ansvaret. Nämndens uppdrag är bland annat att politiskt förankra uppdrag, mål, budget och inriktning för det länsgemensamma utvecklingsarbetet som framförallt sker inom ramen för FoUrums verksamhet.

Kalmar: Vid en presidiekonferens i Kalmar län i september 2013 antogs en ny struktur och modell för samverkan och gemensam ledning

och styrning i länet. Ett ”årshjul” fastställdes som bygger på att ett antal gemensamma fora etableras:

- *Presidiekonferenser* – två per år där landstingspresidiet, PKN presidiet och samtliga socialnämndspresidier i länets tolv kommuner möts. Konferenserna ska fokusera på innehåll och resultat av arbetet. Fastställa inriktning och handlingsplan för nästkommande samarbetsperiod.
- *Presidiemöten* – två per år där presidierna för landstingsstyrelsen och primärkommunala nämnden på regionförbundet möts och stämmer av innehåll, uppföljning av resultat och inriktning inför delårsbokslut samt årsbokslut.

Kronoberg: Fram till bildandet av en regionkommun i januari 2015 är regionförbundets styrelse ytterst politiskt ansvarig. ”Ledningsgruppen för samordning av länets hälso- och sjukvård och socialtjänst” bereder ärenden och ansvarar för implementering i respektive organisation. Fyra gånger per år sammankallas dessutom social-/omsorgsnämndernas presidier och landstingets samverkansberedning till gemensamma konferenser.

Norrbotten: En ny politisk organisation infördes i Norrbotten under 2012: ”Samverkansberedningen kommunerna – landstinget”. I september 2013 fastställdes uppdraget för Samverkansberedningen. Bland uppdragen märks att utveckla en väl fungerande samverkan i gemensamma frågor, prioritera mellan utvecklingsområden, fastställa gemensamma överenskommelser och säkerställa att politiska beslut tas i respektive huvudmänorganisation.

Skåne: På regional nivå finns i Skåne ”Regional politisk samverkansgrupp för vård och omsorg” med representanter för hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Skåne och Kommunförbundets beredning för vård och omsorg. I gruppen behandlas gemensamma frågor som rör hälso- och sjukvård och socialtjänst. På delregional nivå finns så kallade REKO-möten där politiker från Region Skånes närsjukvårdsberedning och kommunernas socialnämnder/vård och omsorgsnämnder (eller motsvarande) träffas, tillsammans med tjänstemän, för dialog och information kring gemensamma frågor.

Stockholms län: I Stockholms län finns som ett strategiskt forum för samverkan mellan Landstingets Hälso- och sjukvårdsnämnd (HSN) och Kommunförbundet Stockholms läns (KSL) Sociala välfärdsberedningen så kallade ”Presidiegruppen”. Uppdraget för gruppen är att ta initiativ till att förbättra brister i samverkan och undanröja hinder i syfte att stötta utvecklingen av vård och omsorg i Stockholms län samt identifiera gemensamma utvecklingsområden och skapa gemensamma

målbilder. Ett särskilt samverkansorgan på politisk nivå finns dessutom inom äldreområdet.

Sörmland: Sedan 2011 finns en läns gemensam nämnd för vård, omsorg och hjälpmedel i Sörmland. Nämnden har driftsansvar för hjälpmedel och ansvar för samverkan och utveckling inom vissa delar av vård och omsorg. Eftersom nämnden i dag inte hanterar vissa centrala områden har beslut fattats under hösten 2013, som handlar om en utredning som syftar till att den gemensamma nämnden får ett uppdrag som innefattar ett sammanhållet ansvar för den stödstruktur som byggs upp i länet. Inriktningen är att den nya nämnden och tillhörande verksamhet ska samfinansieras av huvudmännen och vara på plats den 1 januari 2015.

Uppsala län: I länsplanen utpekas styrelsen för Regionförbundet Uppsala län som det läns gemensamma politiska samverkansorganet för kommunerna och landstinget. Det är i förbundsstyrelsen som de övergripande strategiska besluten rörande den regionala stödstrukturen fattas.

Värmland: I länsplanen från Värmland slås det fast att länet har en stabil struktur för ledning och styrning. ”Nya perspektiv” är det övergripande och gemensamma utvecklingsarbetet där ledande politiker och tjänstemän i såväl landsting som länets sexton kommuner återkommande möts för gemensamma kunskaps- och erfarenhetsutbyten.

Västerbotten: AC Konsensus (före detta LAKO) har som samverkansorgan det politiska ägarskapet i Västerbotten och är det forum som 2010 fattade beslut om att bygga upp en ny FoU-miljö som skulle utgöra navet i den regionala stödstrukturen. Gruppen följer utvecklingen av den regionala stödstrukturen och informeras fortlöpande om FoU Västerbottens arbete. AC Konsensus har sex ledamöter från länets femton kommuner och lika många från landstinget.

Västernorrland: Sedan några år finns ett politiskt samverkansforum mellan kommunerna och landstinget i Västernorrland för frågor som rör socialtjänst och hälso- och sjukvård ”SocialKOLA”. Det är ett forum för dialog och beredning inför beslut i samband med gemensamma projekt, överenskommelser, avtal, riktlinjer och policydokument av läns gemensam karaktär. En viktig roll för SocialKOLA är att initiera utvecklings- och förbättringsområden.

Västmanland: Den läns gemensamma politiska styrningen i länet sker genom styrelsen för VKL (Västmanlands Kommuner & Landsting) och den Vård- och omsorgsberedning som finns där. I beredningen hanteras samtliga områden inom socialtjänsten och angränsande delar av hälso- och sjukvården. Två gånger per år arrangeras dessutom presidie-

konferenser där politiker och chefstjänstemän från kommuner och landsting möts för gemensamma diskussioner.

Västra Götaland: Både politik- och tjänstemannaorganisation finns i Västra Götaland inom de fyra kommunalförbunden och i VästKom (Västsvenska Kommunalförbundens samorganisation) samt i angränsande hälso- och sjukvård, både delregionalt och länsövergripande. Dessa lednings- och styrningsstrukturer har delvis olika uppdrag och mål. Utmaningen är, enligt länsplanen, att få dessa strukturer att utgöra en kompetent arena för politiska prioriteringar i Västra Götalandsområdet på olika nivåer. De ledningsstrukturer för samverkan som har byggts upp under 2012 och 2013 behöver utvärderas för att kvalitetssäkra samverkan, uppdrag och funktion.

Örebro: Under 2014 kommer den politiska ledningen och styrningen att ske via styrelsen på Regionförbundet Örebro och genom ”Samverkansgruppen för hälso- och sjukvård, socialtjänst, elevstöd och skolhälsovård”, den så kallade Maritgruppen. Från 2015 kommer Regionförbundet Örebro och landstinget tillsammans bilda en region. Den nuvarande Maritstrukturen kommer att avvecklas och ersättas av nya politiska samverkansarenor, vilket bland annat kan leda till att särskilda råd etableras inom specifika områden. Ett sådant område kan bli folkhälsa, social välfärd och vård.

Östergötland: Läns-SLAKO är den politiska plattformen för att besluta om inriktning och övergripande ambitionsnivå för stödstrukturen för kunskapsutveckling i Östergötland. I Läns-SLAKO är alla kommuner i länet representerade (social- eller omsorgsnämnder) samt landstinget. Läns-SLAKO är arena för lokala och regionala politiska prioriteringar och strategier inom välfärdsområdet i Östergötland.

Ökade möjligheter till dialog med den nationella nivån

Slutsatser:

- Länen ser positivt på att föra en fördjupad och intensifierad dialog med den nationella nivån inklusive statliga myndigheter.
- Länen uttrycker ett fortsatt behov av samordning från nationell nivå.
- Länen vill fortsätta med nationella nätverk för information och erfarenhetsutbyte.
- För att garantera långsiktighet pekar flera län på behovet av ett långsiktigt nationellt stöd i och samordning av utvecklingsarbetet.

De regionala stödstrukturerna ska fylla en viktig roll som dialogpartner gentemot den nationella nivån i frågor som rör kunskapsutveckling och kunskapsstyrning. I det ingår bland annat att förmedla huvudmännens behov av stöd från nationell nivå, att sprida nationellt framtagen kunskap till den lokala nivån och att föra lokalt framtagen kunskap till nationell nivå.

De regionala stödstrukturerna ska också fylla en roll som dialogpartner på lokal och regional nivå med kommuner, hälso- och sjukvårdshuvudmännen, brukarorganisationer, alternativa utförare och andra som agerar inom socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. I de flesta länsplanerna förs ett resonemang om rollen som dialogpartner med den nationella nivån.

Dalarna skriver att den ordning som etablerats med SKL som plattform för regionernas dialog med den nationella nivån bör fortsätta, liksom samverkan mellan SKL och berörda statliga myndigheter.

Från **Gävleborgs** läns sida ser man positivt på att ha en fortsatt dialog med den nationella nivån. Inom länet sker en mängd utvecklingsarbeten inom det sociala välfärdsområdet som man vill dela med sig av. Länet ser också positivt på att det genom kontakter och möten på nationell nivå får ta del av andra läns utvecklingsprojekt. I **Kronobergs** plan finns liknade tankegångar. Att ha en dialog med den nationella nivån menar man är mycket positivt, eftersom det ger länet en möjlighet att påverka, men också att dela med sig av goda exempel och få ta del av andras.

Halland menar att man redan i dag har en tät och regelbunden dialog med den nationella nivån. Även **Västerbotten** slår fast att man i dag har en god dialog med den nationella nivån genom SKL:s formella nätverk. **Jämtland** uttrycker att en fortsatt dialog med och samordning av den nationella nivån är en förutsättning för att kunskapsutveckling/kunskapsspridning i länen ska bli långsiktigt hållbar. Den dialog som finns i dag med den nationella nivån förutsätter man ska fortsätta. Planen slår dessutom fast:

”Hur det nationella stödet inom de i dag statligt finansierade utvecklingsområdena ska bli långsiktigt hållbart bör även diskuteras på nationell nivå och kommuniceras med länen.” (s. 9)

Även **Jönköping** är inne på långsiktighet. Länet menar att en förutsättning för långsiktighet, vad gäller dialog med den nationella nivån, är att den motsvaras av samma kontinuitet vad gäller stöd från statens sida, exempelvis genom att nuvarande riksnätverk för varje prioriterat område består i framtiden. Denna synpunkt delas av **Skåne**, som menar att det är viktigt att behålla de nätverk som finns i dag med en nationell samordnare:

”Detta för att få en långsiktighet när det gäller fortsatta dialoger, och samordning när det gäller kunskapsutveckling och kunskapsspridning i landet.” (s. 12)

Kronoberg hävdar att nationell samordning är nödvändig och en förutsättning för att långsiktighet ska kunna uppnås. **Norrboten** menar att genom den modell som den regionala stödstrukturen utgör, finns det en koppling mellan kommunernas verksamhet och nationella myndigheter och aktörer. En fortsatt dialog med samordning av den nationella nivån är en förutsättning för att kunskapsutveckling/kunskapsspridning i länen ska bli långsiktigt hållbar.

Stockholm menar att dialogen med den nationella nivån bör stärkas genom regelbundna avrapporteringar. Man exemplifierar med den länsdialog som genomfördes i länet i september 2013 tillsammans med

representanter från SKL. **Värmland** poängterar att det är angeläget med ett nationellt nätverk för samarbete och erfarenhetsutbyte. Länet ser därför positivt på en nationell samordning. **Västernorrland** skriver att den nationella dialogen länen emellan har varit en viktig och berikande erfarenhet. Länet menar därför att det är önskvärt att SKL:s samordnande roll finns kvar även i framtiden. **Västmanland** instämmer och menar att SKL:s nätverksmöten uppfattas som en bra mötesplats. En målsättning i länet är att den regionala stödstrukturen erbjuder ett forum för en ökad dialog mellan lokal och nationell nivå.

Från **Östergötlands** sida slås det fast att:

”Dialog och samarbete med den nationella nivån behövs inom alla delar av kunskapsbildningen; kunskapsstyrningen, kunskapsproduktionen för praktiken, kunskapsanvändningen i praktiken och när det gäller att följa upp och systematiskt utvärdera lokal kunskap.”
(s. 8)

Intensifierad samverkan med universitet och högskolor

Slutsatser:

- Kommunernas samverkan med universitet och högskolor intensifieras och utvecklas i nya former på flera håll i landet.
- Mycket talar för att flera universitets och högskolors intresse av samverkan med de regionala stödstrukturerna har förstärkts under 2012 och 2013.
- I flera län har kommuner ingått nya avtal direkt med närbeläget lärosäte och ytterligare några län är på gång att formulera samverkansavtal.
- En kontinuerlig process pågår som innebär att antalet personer med forskarkompetens blir allt vanligare inom ramen för utvecklingsarbetet inom de regionala stödstrukturerna, till exempel blir företeelsen med delade tjänster allt mera spridd.

I uppbyggnaden av de regionala stödstrukturerna finns en stark betoning på olika former av samverkan. Ett fokus ligger på samverkan med universitet och/eller högskolor. I en tidigare rapport från den nationella samordningen drogs slutsatsen att det under de senaste åren skett en hel del vad avser denna typ av samverkan.² Kommunernas samverkan med universitet och högskolor intensifieras och utvecklas i nya former på flera håll i landet, delvis beroende på detta varierar FoU-miljöernas roll mer i dag jämfört med tidigare.

I **Blekinge** pågick under 2013 ett arbete för att ytterligare stärka Blekinge Tekniska Högskolas (BTH) roll i det länsgemensamma samarbetet. För

² [Socialtjänstens och FoU-miljöers syn på samverkan med universitet och högskolor](#)

närvarande pågår också på ledningsnivå överläggningar mellan Landstinget Blekinge och högskolan rörande forskningssamverkan.

I **Dalarna** har nya avtal tecknats mellan samtliga kommuner och Högskolan Dalarna rörande medlemskap i SUD (Socialtjänstens Utvecklingscentrum i Dalarna). Dialogen med högskolan om utveckling av samverkan kommer att fördjupas i samband med att länet ska forma en långsiktigt hållbar stödstruktur. Länets båda plattformsledare är till 50 procent knutna till SUD, vilket har medfört att kanalerna mellan huvudmännen och högskolan är tydliga.

Sedan januari 2013 är **Region Gotland** för första gången delägare i en FoU-miljö; FoU Södertörn. Överenskommelsen i **Jämtland** mellan Regionförbundet och Mittuniversitetet utgör enligt planen en bra grund för fortsatt konkretisering av hur samverkan kan utvecklas. Diskussioner ska exempelvis föras mellan kommunerna och Mittuniversitetet angående den kliniska lektors-/adjunktjänst som samfinansieras av kommunerna och Avdelningen för omvårdnad. Syftet är att utveckla och använda kompetensen i ett bredare perspektiv för att knyta forskning och verksamhet närmare varandra.

FoUrum i **Jönköpings** län samordnar kommunernas kontakter med Högskolan i Jönköping. För samverkan kring större forskningsprojekt finns Jönköping Academy som ägs av kommunerna, Landstinget och Högskolan tillsammans. FoUrum utvecklingsprojekt är knutna till forskare och forskarnätverk med förankring i många olika forskarmiljöer. Genom särskilda avtal med olika högskolor har FoUrum doktorander knutna till verksamheten. FoUrum har under 2013 utarbetat en strategi för att stärka forskningsanknytning till partnerskapets gemensamma utvecklingsarbete. Strategin har antagits av styrgrupp och den primärkommunala nämnden. FoUrum ska ha en tydlig styrning med en hög ambition när det gäller att knyta forskare, forskarmiljöer, högskolor och universitet till de utvecklingsprojekt som genomförs tillsammans med kommunerna.

Under 2012 aviserade kommunerna i **Kalmar** län om uppsägning av avtalen med FoU-miljön Fokus, och överläggningar inleddes. Dessa har resulterat i att "Fokus – Kalmar län" avvecklas per den 31 december 2013 och en ny samverkan kring "Utveckling, Utredning, Utvärdering och Forskning" tar sin början.

I **Kronoberg** har nya kontakter tagits med olika institutioner på Linnéuniversitetet, som ställer sig mycket positiva till att medverka i den regionala stödstrukturen på ett mer strukturerat sätt än tidigare.

I planen från **Norrbottnen** slås det fast att en förutsättning för att alla kommunalt finansierade verksamheter ska ha tillgång till forskarstöd och

FoUI-kompetens är att resurser åtminstone kan samordnas på läns-/regionnivå. Det är, menar man, dessutom av stor vikt att forskande medarbetares kompetens värderas och förvaltas i den kommunala organisationen. Planen pekar också på att en formaliserad samverkan mellan FoU-miljön inom Kommunförbundet Norrbotten, Luleå tekniska universitet och Umeå universitet bör komma till stånd:

”Det är av yttersta vikt att samverkan med högskolor och universitet formaliseras och från kommunernas och landstingets sida vore det naturligt att samverkan med kommuner och landsting skulle ingå som en del i universitetens och högskolornas uppdrag. En stark rekommendation från SKL:s sida till den politiska nivån avseende detta vore önskvärt.” (s. 17)

Lunds universitet, Högskolan Kristianstad och Malmö Högskola har representanter i en referensgrupp till stödstrukturens styrgrupp i **Skåne**. Samarbetet har lett fram till ett förslag om lärosätenas roll och medverkan i den framtida stödstrukturen. De tre lärosätena medverkar i arbetet med att bygga upp en stödstruktur för evidensbaserad praktik i vård, omsorg och socialtjänst i Skåne. Ett närmande mellan forskning och praktik är en förutsättning för att en evidensbaserad praktik ska utvecklas i dessa verksamheter.

Utifrån detta finns det nu förslag att de tre lärosätena, i samverkan med huvudmännen, utvecklar forskarutbildning för praktiker med möjligheter att kombinera forskarutbildning och praktiskt arbete, ledarutbildning på masternivå och inrättande av kombinationstjänster i samverkan mellan huvudmän och lärosäten. Förslagen syftar till att fördjupa den ömsesidiga samverkan mellan forskning och praktik i vård, omsorg och socialtjänst i Skåne.

I **Sörmlands** plan slås det fast att den regionala nivån ska arbeta med att stärka kontakterna med Mälardalens högskola. Arbetet ska främja samarbetet och till exempel bidra till att studenter får bra verksamhetsförlagd utbildning och att verksamheterna som tar emot studenter får bästa möjliga förutsättningar för det uppdraget.

Regionförbundet **Uppsala** län har under 2013 tecknat en gemensam avsiktsförklaring och överenskommelse om samverkan med både Uppsala universitet och SLU (Sveriges lantbruksuniversitet). Ledningen för båda universiteten och för regionförbundet har regelbundna träffar. Dessa möten utgör en grund för att ytterligare stärka samverkan. Förutom dessa träffar sker en kontinuerlig dialog och samverkan med flera institutioner vid Uppsala universitet och FoU-miljön på regionförbundet.

Från **Värmlands** sida menar man att stödstrukturens samverkan med Karlstads universitet är närmast självklar med tanke på att plattformsledaren finns på FoU Valfärd Värmland, som organisatoriskt har sin hemvist på universitetet.

Västerbotten pekar på pågående samarbeten med Umeå universitet och menar att liknande samarbetsprojekt framöver bör få större omfattning och regleras i gemensamma avtal. I länets planering ligger också att säkra upp den vetenskapliga kompetensen inom fler områden inom den regionala stödstrukturen.

På FoU-miljön i **Västernorrland** finns flera forskare som delar sin tid mellan Mittuniversitetet och FoU Västernorrland. Länet pekar på att de läns gemensamma kompetensutvecklingsprocesser som nu pågår, förväntas öka möjligheterna till ett närmare samarbete med universitet och högskolor.

Västmanland betonar att en samstämmighet har uppnåtts om vikten av en regional högskola som på olika sätt bidrar till den regionala utvecklingen. En målsättning i länet är att en överenskommelse om samverkan med Mälardalens högskola och samtliga kommuner ska upprättas som innebär fördjupad samverkan och en kontinuerlig dialog mellan lärosätet, kommunernas socialtjänst och Västmanlands Kommuner och Landsting.

I **Västra Götaland** finns fem universitet/högskolor och ett tiotal andra eftergymnasiala aktörer. Samverkan mellan akademien, professionen och verksamheterna ser olika ut i de olika delregionerna, exempelvis genom FoU-miljöer, forskningsnätverk och avtal kring praktikplatser. Här finns, som det heter i länsplanen, ”goda krafter att ta tillvara och bygga vidare på”. Ambitionen är också att utveckla samarbetet mellan befintliga FoU-/FoUU-enheter i Västra Götaland.

Alla FoU-miljöer som representeras i plattformsledningen för stödstrukturen i **Östergötland** samverkar nära med Linköpings universitet. En av FoU-miljöerna är själv en del av universitetet (Centrumbildning). Det förekommer också en rad andra, mer direkta, kopplingar mellan FoU-enheterna och Linköpings Universitet och Hälsouniversitetet (HU). Dessa kopplingar kan utgöras av avtal, anställningar, delade tjänster, uppdrag, anställd vid FoU-enhet som samtidigt är adjungerad lektor och/eller docent och så vidare. I länsplanen slås det fast att Linköpings universitet är en del av stödstrukturen.

En ökad betoning på brukarmedverkan

Slutsatser:

- För varje år som utvecklingsarbetet fortskrider redovisar länen allt fler exempel på insatser för att befrämja brukarmedverkan.
- Allt fler län uttalar ett behov av en strategisk och långsiktig plan för att stärka brukarmedverkan inom ramen för arbetet i den regionala stödstrukturen.

Att medverka till en utveckling av en evidensbaserad praktik i socialtjänsten och närliggande hälso- och sjukvård handlar om ständigt, systematiskt lärande där kunskap från brukaren/ patienten, praktiker och från forskningen vägs samman och används.

Brukaren/patienten har naturligtvis kunskap om sin egen situation och om sina önskemål och behov, men också om kvaliteten på insatser och om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens verksamheter i stort som smått.

Strävan mot en evidensbaserad praktik kan också ses i ljuset av att samhällsutvecklingen under senare år inneburit att nya synsätt på brukarnas/patienternas ställning och roll vuxit fram. Ett synsätt på brukaren som ”mottagare” håller på att ersättas med en synsätt som betonar brukarnas delaktighet och roll som ”medskapare”.

En ökad betoning på brukarmedverkan, brukarnas delaktighet och brukarsamverkan kommer också till uttryck i flera av de överenskommelser som har tecknats mellan regeringen och SKL inom vård- och omsorgsområdet.

Även i diskussionerna rörande de regionala stödstrukturerna finns en särskild uppmärksamhet riktad mot ökad brukarmedverkan. I de planer

som länen presenterat finns därför utveckling av brukarmedverkan med som en viktig pusselbit. I detta avsnitt redovisas några exempel på detta.

I samverkan med kommuner och landsting har Högskolan **Dalarna** startat ett arbete med brukarmedverkan för personer med psykisk funktionsnedsättning och deras närstående. Man har efter annons i dagspressen bildat en brukarpanel med 24 personer som får utbildning och på sikt kan fungera som revisorer vid brukarstyrda brukarrevisorer. Erfarenheterna ska tas tillvara på både individ-, verksamhets- och strukturell nivå för att utveckla en evidensbaserad praktik.

En målsättning i **Gävleborg** är att utarbeta en strategisk plan för systematisk brukarmedverkan. För att få en samsyn och kunna dra nytta av varandras erfarenheter och kompetenser kommer den länsövergripande utvecklingsgruppen i **Jämtland** att få i uppdrag att föreslå hur man i länet strategiskt ska gå vidare för att stärka brukarsamverkan.

Att inkludera den enskildes erfarenheter i den kunskapsproduktion som sker i FoUrum är ett prioriterat område i **Jönköpings** län. I flera projekt används olika metoder för brukarmedverkan, som till exempel representation i styrgrupper, inflytanderåd med brukarrepresentanter, brukares medverkan med personal i studiecirkel, strukturerade brukarrevisorer med mera.

Dialogen med brukarorganisationer i **Kalmar** län kommer att stärkas genom att dessa ska ingå i den under 2013 beslutade länsmodellen för ledning och styrning. Planeringen är att brukarorganisationer ska delta i de årliga presidiekonferenserna kring resultat och utveckling av arbetet.

I **Kronoberg** finns tre personer från intresseorganisationen Attention med i en arbetsgrupp inom utvecklingsarbetet rörande personer med funktionsnedsättning.

I **Norrbottnen** finns i dag ett pågående samarbete med regionala brukarnätverk/brukarråd inom missbruks- och beroendevården, i arbetet med psykisk funktionsnedsättning, i utvecklingsarbetet kring våld i nära relationer, med handikappförbundens organisationer (HSO) och olika pensionärsorganisationer. Samarbetet syftar till att hitta strukturer för olika typer av brukarmedverkan och inflytande på lokal och regional nivå.

Representanter för brukar- och intresseorganisationer finns representerade i en referensgrupp till stödstrukturens styrgrupp i **Skåne**. Dessutom planeras ett samarbete mellan stödstrukturen och pensionärs- och handikapporganisationernas samarbetsorgan i Skåne som gäller brukarrevisorer inom äldreomsorgen. Inom de övriga utvecklings-

områdena finns brukare och brukarorganisationer representerade i olika arbetsgrupper.

I planen från **Uppsala** län påpekas att förutsättningar för ersättning vid brukarmedverkan är ett område som behöver koordineras mellan berörda myndigheter på statlig nivå. På regional nivå måste bland annat form och storlek på arvoden för brukare regleras och beslutas.

I **Västerbotten** medverkar tre kommuner i ett pilotprojekt inom ramen för kunskapsområdet ”Tjänstedesign”, i vilket brukarens behov och perspektiv tydligt sätts i centrum. Även i Västerbotten talas det om vikten av en strategisk, långsiktig plan för att stärka brukarsamverkan inom ramen för arbetet i den regionala stödstrukturen.

Planen från **Västernorrland** betonar vikten av att hitta ett systematiskt sätt att lyfta in brukarorganisationer som kunskapskälla i de utvecklingsprocesser som pågår. Samma utveckling återstår med den enskildes delaktighet i socialtjänstens arbete och utvecklingen av dess tjänster. Det finns emellertid erfarenheter som kan appliceras på nya satsningar:

”Så sker nu till exempel med områdena barn och unga och funktionsnedsättning. Tillämpning av erfarenheterna i Västernorrlandsmodellen med barns delaktighet ska övervägas som en möjlig metod för att utöka delaktigheten för barn med funktionsnedsättningar.” (s. 15)

I **Västmanland** är frågan högt prioriterad i länets avsiktsförklaring från 2010. Länets plan redovisar aktiviteter inom en rad olika utvecklingsområden; äldre, missbruk, personer med funktionsnedsättning och den sociala barn- och ungdomsvården. Inom BoU-området har en forskningscirkel genomförts i länet med syfte att skapa förutsättningar för barns och ungas delaktighet i socialtjänsten.

En slutsats som drogs utifrån länens lägesrapporter om utvecklingsarbetet under år 2011 var att frågan om brukarsamverkan skulle uppmärksammas väsentligt mer under 2012 i form av seminarier, kunskapsdagar, uppföljningar, brukarrevisioner, nya representationsformer för brukares medverkan på regional nivå med mera.

Det visade sig också att länen i lägesrapporterna rörande 2012 hade väsentligt mer att rapportera om inom området jämfört med året före.

Stockholm, december 2013

Per Albinsson – Nationell samordnare SK

Bilaga 1

Sändlista:

Ordföranden i landstingsstyrelsen – landstingsdirektören
Ordföranden i styrelsen för region-/kommunförbund – direktören
Ordföranden i socialnämnd (eller motsvarande) – förvaltningschefen
Ordföranden i kommunstyrelsen – kommunchefen

Stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet i socialtjänsten 2013

Långsiktigheten för de regionala stödstrukturerna

I överenskommelsen för 2013 mellan regeringen och SKL om stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet i socialtjänsten och angränsande hälso- och sjukvård fastslås att en central målsättning för utvecklingsarbetet är att de regionala stödstrukturerna finns kvar och fungerar även på lång sikt. I överenskommelsen står följande:

”Parterna är ense om att utvecklingen av de regionala stödstrukturerna behöver fortsätta. Den statliga finansieringen till stöd för denna utveckling ska därför fortsätta under 2013. En förutsättning är att huvudmännen från och med 2014 successivt övertar finansieringsansvaret enligt följande:

- 25 procent av kostnaderna för 2014
- 50 procent av kostnaderna för 2015
- 100 procent av kostnaderna från och med 2016

Under 2013 ska arbetet i de regionala stödstrukturerna därför särskilt fokusera på att utforma en plan för organisation, styrning och finansiering av stödstrukturerna som garanterar långsiktighet. Länen ska redovisa en sådan plan inför utbetalning av medel för utvecklingsarbetet under 2014.”

En plan som redovisar formerna för organisation, styrning och finansiering av stödstrukturerna efter att det statliga stödet har upphört den 1 januari 2016 ska skickas till SKL senast den 15 november 2013.

Planen ska skrivas under av behöriga företrädare för huvudmännen och sändas per post till:

Ove Ledin
Sveriges Kommuner och Landsting
Sektionen för vård och socialtjänst
118 82 Stockholm

Planen ska även sändas i digital form till: per.albinsson@skl.se

Denna promemoria syftar till att fungera som ett stöd, en mall, för dessa länsplaner. Huvudmännen bör i sin länsgemensamma plan främst fokusera på följande aspekter:

- Beskrivning av nuläget för den regionala stödstrukturen.
- Hur ska den regionala strukturen organiseras på några års sikt?
- Stödstrukturerna ska utgöra en arena för politiska prioriteringar. Hur ska ledning och styrning på både politisk och tjänstemannivå organiseras?
- På vilket sätt finansieras den regionala stödstrukturen idag och hur ska den långsiktigt finansieras av huvudmännen?
- Vilka beslut behöver fattas av huvudmännen för att garantera ett gemensamt långsiktigt åtagande?
- På vilka sätt kommer den regionala stödstrukturens samverkan med universitet och högskolor, brukarorganisationer, alternativa utförare m fl. att stärkas?
- På vilka sätt kommer den regionala stödstrukturens dialog med den nationella nivån att kunna stärkas?

För ytterligare information och eventuella frågor, kontakta Per Albinsson:

08- 452 78 39, per.albinsson@skl.se.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för vård och omsorg

Göran Stjernstedt
Anna Ingmanson

Avdelningschef, Vård och omsorg

Tf sektionschef, Vård
och socialtjänst

Länens planer för framtida organisation, styrning och finansiering av de regionala stödstrukturerna för kunskapsutveckling

Under 2013 har arbetet inom de regionala stödstrukturerna bland annat fokuserat på att utforma länsvisa planer för organisation, styrning och finansiering av stödstrukturerna på längre sikt. Under november månad 2013 inkom samtliga 21 län med sina planer till Sveriges Kommuner och Landsting.

Denna rapport är en sammanställning av huvuddragen i länens planer.

Upplysningar om innehållet:
Per Albinsson, per.albinsson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2013